

Entrevista

Òscar Bernaus Griñó ♦ Frare caputxí

“No tenia pas pensat deixar la feina i fer-me frare, va ser inesperat”

Castellans, 1976. Al llarg de la seva vida ha tingut diversos moments que l'han fet aturar i replantejar-se coses, però el gir més radical va ser ingressar en un orde religiós, als frares caputxins. Sempre havia tingut inclinació pel fet religiós, però no s'esperava fer aquest pas. Era el 2014, amb 38 anys, quan ho va decidir, i va ser com una revelació sobtada. Ara és feliç. Després del període de postulant, el 2017 va rebre els hàbits i l'any passat va fer la professió definitiva.

Miquel Andreu
miquel@somgarrigues.cat
X @lotigre

MIQUEL ANDREU - Al tombant de segle vas col·laborar amb la Secretaria d'Afers Religioses de la Generalitat. És quan et comences a interessar pel fet religiós o ja venia d'abans?

ÒSCAR BERNAUS - D'abans, de petit. Tota la vida m'havia cridat allò religiós. Quan tenia 7 o 8 anys acompanyava la padrina a missa i vaig començar a fer d'escolà. De seguida em vaig sentir molt atret per la litúrgia. No entenia res però m'atreia aquella dimensió misteriosa, del transcendent. Més tard, al temps de la confirmació, em vaig començar a rebel·lar, contra l'Església i contra tot. Anava a classe de llatí amb el borgenc Joan Aris i ell em va descobrir el budisme, i vaig començar a practicar-lo. Sempre he sigut molt religiós, vaja. A l'Església hi vaig tornar més endavant, quan ja anava a la universitat. Hi té molt a veure el monestir de Poblet, on anava a estudiar per preparar exàmens. M'atreia tant la vida monàstica de Poblet que tenia al cap fer-me monjo. Sempre m'ha agradat la manera de viure dels cistercencs, no entenc com m'he fet caputxí [riu].

M.A. - Tot això canvia quan vas a Alemanya?

Ò.B. - Sí, l'últim any que era a Barcelona, devia tindre 26 o 27 anys, estava en un moment d'insatisfacció vital, se m'acabava la beca i no sabia cap on tirar, i al monestir de Montserrat em van oferir treballar-hi com a professor de llatí, cosa que ja havia fet a Poblet pels novicis. Aquell estiu, però, vaig anar a veure una bona amiga a Alemanya, amb el propòsit d'estar-hi un mes i estudiar alemany, i vaig quedar fascinat. Vaig trucar a Montserrat i els vaig dir que em quedava a Berlín. Volia provar sort, buscar-me la vida, començar de zero; i hi vaig ser onze anys.

M.A. - És quan t'allunyes més de l'Església?

Ò.B. - Sí, anava molt al meu aire i em vaig dispersar bastant, en molts aspectes. Va ser una època de molta feina, havia començat a treballar de professor de català a la universitat, descobria coses que no coneixia... No vaig perdre del tot el contacte amb l'Església, anava a missa, als dominics, però vaig perdre molt una dimensió important:

la confessió. Avui dia quasi ningú no es confessa, però jo sí, hi anava sovint, però allà, potser pel fet de fer-ho en alemany, no hi anava. Vivia la vida, tenia un bon sou, em vaig poder permetre viure sol en un pis, cosa que en aquella època a Berlín encara era possible.

M.A. - En una entrevista a Catalunya Religió expliques que ensenyar era la feina que t'agradava.

Ò.B. - Jo diria que l'ensenyança, transmetre coneixement, és la meva primera vocació. M'agrada molt aprendre, també, i és que una cosa va molt lligada amb l'altra. Tinc molta curiositat, llegeixo moltíssim, de tots els gèneres, amb especial debilitat per la literatura russa, també el gènere fantàstic, les novetats en català, o altres llengües; i la filosofia, la teologia, tot el que té a veure amb humanitats, història... Soc un cul inquiet, en aquest sentit. L'educació

“

Els anys que vaig viure a Alemanya anava molt al meu aire, em vaig dispersar bastant, en molts aspectes

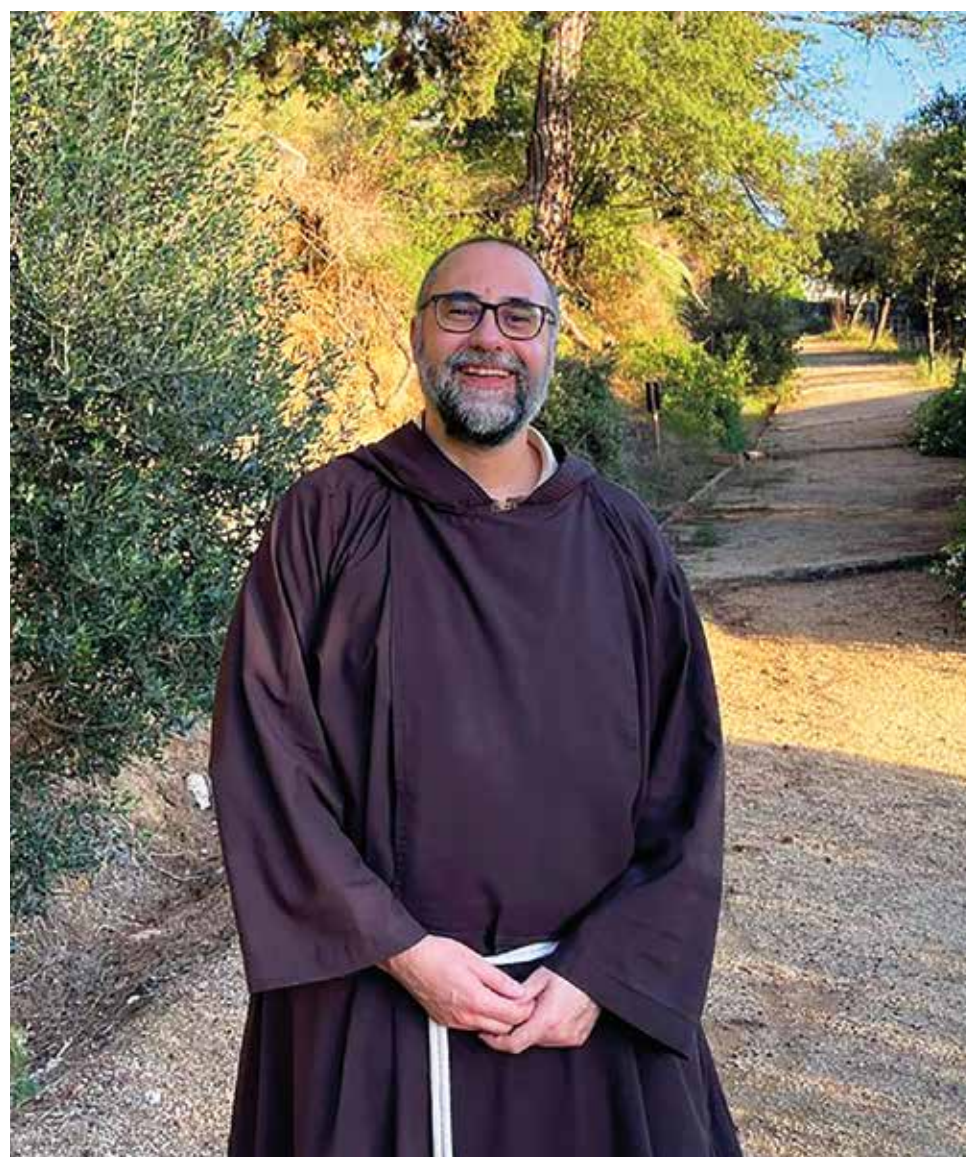

FOTO: Bernaus al jardí del Convent d'Arenys on resideix. FOTO: O.B.

és circular, no una classe magistral, sinó una cosa dialogada, dinàmica.

M.A. - Els caputxins, però, no són una orde especialment dedicada a la docència.

Ò.B. - Cert. Els caputxins no tenim un carisma determinat. Seguim Sant Francesc d'Assís. Així com els jesuïtes tenen molt clara la missió, l'ensenyament, o els dominics la predicació, nosaltres no, ho abracem tot, en funció dels talents personals de cadascú. Tenim presència en molts llocs, hospitals, presons, acollim gent que està en tercer grau i no té on anar, acollim nois que han deixat de ser menors d'edat i ja no estan sota la tutela de la Generalitat... Els oferim un sostre, menjar i el que necessitin. En paral·lel, les associacions i els serveis socials venen i fan la seva feina.

M.A. - Què et va atreure, dels caputxins?

Ò.B. - És un misteri. Tenia 38 anys, devia notar la crisi dels 40. Tenia feina, diners, estava molt bé, però interiorment era un desastre. Hi ha molta gent així. Tenia una vida molt plena a molts nivells, però em faltava el nivell principal, l'espiritual. En aquella època, a més, em van començar a agafar atacs d'ansietat. Un dia vaig acabar a urgències. Era l'abril del 2014 i em va fer plantejar les coses. Tenia una vida molt estressada, molt activa, i el metge em va dir que havia de frenar, beure menys, calmar-me. A un amic capellà li vaig demanar que em recomanés algun lloc per fer un recés, però en cap moment tenia pensat deixar la feina, ni molt menys. Poblet i Montserrat ja m'ho coneixia, i em va recomanar passar uns dies al convent caputxí d'Arenys de Mar. Com que havia estat a Assís feia molts anys i n'havia tingut una experiència increïble, em va semblar bona idea. La intenció era passar-hi una setmana, però al tercer dia de ser-hi ja vaig demanar d'entrar. Va ser absolutament inesperat.

M.A. - El defineixes com un canvi de la nit al dia.

Ò.B. - Sí. Va suposar descobrir Sant Francesc i sentir-m'hi molt identificat, sobretot amb la lectura del seu llibre *Saviassa d'un pobre*, és preciós, sempre el recomano. T'ensenya com en la nit més fosca pot brillar un estel i que de les crisis més fortes en pot sortir una gran llum. Per mi hi va haver un nanosegon de certesa absoluta que em va convèncer que aquest era el meu lloc, una mínima clarividència per deixar-ho tot i fer un gir de 180 graus. I fa quasi 10 anys que hi soc. M'han ordenat diaca i potser aviat em faran sacerdot, que és l'últim que m'imaginava a la vida. Ara predico, l'altre dia vaig casar una parella, ahir vaig celebrar

Entrevista

“

Hi va haver un nanosegon de certesa absoluta que em va convèncer que els caputxins eren el meu lloc

El dret a la llibertat religiosa és fonamental, cadascú ha de poder viure en llibertat les seves creences

FOTO: Cerimònia d'ordenació com a diaca, el passat mes de juliol. FOTO: Bisbat d'Urgell

un enterrament... Allò que dèiem de l'ensenyament, doncs estic ensenyant d'una altra manera.

M.A. - Expliques que va ser determinant conèixer la vida fraterna dels frares.

Ò.B. - Sí, des del primer moment. Aquí és com una família, amb totes les coses bones i les dolentes, perquè som molt diferents entre nosaltres. Una parella la tries, aquí no, però ens uneix una mateixa fe, la convivència la fa possible Nostre Senyor perquè està al centre. Si alguna cosa podem aportar al món és la bona notícia de poder conviure gent absolutament diferent. Al final, ha de presidir la caritat. La manera de ser caputxina és un tarannà senzill, proper, molt popular, de molta proximitat amb la gent, neix d'una vivència molt fraterna de la nostra vida.

M.A. - Com és la vida en un convent? Què la diferencia de la d'un monestir?

Ò.B. - Tenim coses semblants, com la pregària en comú, que articula tot el dia. No ens aixequem tant aviat com en un monestir, que a les cinc ja canten al cor; ens aixequem cap a les sis, tenim les *Laudes* –primera pregària del dia–, esmorzem, fem una hora de pregària comuna en silenci i cadascú se'n va a les seves ocupacions, alguns surten a estudiar –com jo fins ara, que cursava teologia–, altres ens quedem aquí, ens ocupem de la cuina i el menjar, atendre residències d'avis, atendre gent, portar la casa, la biblioteca, etc. Els moments centrals són la pregària, l'eucaristia i el dinar i el sopar en comú, que nosaltres l'allarguem molt; en un monestir, en canvi, es fa en silenci i escoltes algú que va llegint. En el nostre cas és una taula llarga i tots

xerrem, és com una extensió de la missa. En un monestir hi ha molt silenci; nosaltres també procurem que la casa sigui silenciosa, però hi ha més moviment.

M.A. - En algun article teu dius que les Garrigues tenen una flaire caputxina, en referència a figures com fra Celestí de les Borges, fra Miquel Colom de Juneda, el pare Bernat de la Floresta –amb qui compartieu convent–, el pare Botam de les Borges...

Ò.B. - I tant, i el Pere Arrufat, que a l'article me'l vaig deixar. Amb el que més proximitat he tingut és el pare Bernat, perquè vam conviure fins que va morir el 2021, vaig estar al seu costat en el moment de la mort i per a mi va ser un exemple impressionant, se'l troba molt a faltar. Bé, i el pare Botam és un fora de sèrie, un intel·lectual de primer ordre, un personatge de primera magnitud en l'Església catalana.

M.A. - Tens alguna connexió amb el col·legi dels Frares, de les Borges?

Ò.B. - El col·legi depèn d'una fundació, presidida pels caputxins, però actualment hi tinc molt poc vincle, perquè ja hi ha altres frares que se n'ocupen i s'hi fan presents, tot i que m'agradaria molt poder-m'hi atansar. És un col·legi amb un ambient molt familiar, molt franciscà en aquest sentit.

M.A. - Actualment, les Borges i les Garrigues són societats més complexes que un temps enrere, amb una diversitat religiosa molt àmplia. Per sort no hem tingut episodis greus de conflictivitat però, com a tot arreu, hi ha uns prejudicis soterrats que poden esclatar en qualsevol moment. Com es pot contribuir des de la religió a

no ser un element distanciador sinó facilitador de la cohesió social?

Ò.B. - El principal és conèixer-se. Els conflictes venen de prejudicis, d'aferar-se molt fortament a les pròpies creences. Quan un s'aferra tan fort a una idea perquè es pensa que és l'única i la veritable, no hi ha diàleg possible. Es tracta de relativitzar (en el sentit de posar en relació), asseure's amb l'altre, de tu a tu, ningú per sobre, i conèixer-se, i veure que hi ha un munt de coses en comú que ens uneixen, sobretot amb religions com la musulmana. A Sant Francesc li interessava molt la religió musulmana, fins i tot va anar a Egipte a intentar aturar la cinquena croada. En tot cas, el diàleg és el més important. Està a les nostres mans crear ponts de diàleg i per a la pau. Les religions són un eix fonamentador de la vida de moltíssimes persones i la missió que tenen és crear pau. El dret a la llibertat religiosa és fonamental, cadascú ha de poder viure en llibertat les seves creences, però això no ha d'impedir que l'altre no pugui viure les seves i expressar-les lliurement. Hem de treballar molt aquest aspecte i obrir horitzons, i fomentar-ho des de la pròpia creença. El pare Botam és un dels grans impulsors no només del diàleg ecumènic entre cristians, sinó del diàleg interreligiós, amb musulmans, amb budistes, amb hinduistes... És un dels pioners al nostre país en aquest terreny, i és aquest l'esperit que s'ha de seguir, en el fons és l'esperit del Concili Vaticà II.

M.A. - Així com al llarg de la teva vida hi ha hagut moments que t'han fet fer un gir radical, veus factible que la vida et torni a canviar i deixis de ser frare?

Ò.B. - Hem tingut casos de frares que ho han deixat, està clar, i un dels motius més habituals és que han conegut algú i s'han enamorat, però jo ja tinc 47 anys i he viscut una mica de tot. És veritat que pot passar, però he emprès un camí de compromís vital fins a la mort, i, a més, ja no dependrà tant de mi, perquè estic "sotmès" a l'obediència. Pot ser que m'enviïn a algun convent d'Itàlia, a Igualada, a Mallorca o a l'Índia. Aquest estiu hi vaig ser dos mesos i m'hi hauria quedat, perquè em va impressionar molt. Ho vaig demanar però em van dir que no, que feia falta a Arenys i havia de tornar. Vas seguint una mica el que et diuen. Hi haurà canvis, això segur, perquè a diferència dels monjos nosaltres no fem vot d'estabilitat; el monjo sap que entra en un monestir i allà l'enterraran. A nosaltres ens van canviant de lloc, som itinerants. Puc imaginar-me que tindrà una vida molt moguda i variada, i així ho espero. Estic a disposició. Però vaja, la de frare crec que ja és l'etapa definitiva de la meua vida. De fet, si m'acaben ordenant prevore sí que serà una experiència absolutament nova, un tipus de servei diferent, un altre tipus de ministeri, que per a nosaltres és una paraula sinònim de servei. L'arrel etimològica de *minister* és servidor, criat, fins i tot, i t'ho has de prendre així. A Sant Francesc li agradava molt aquesta paraula, perquè dins hi ha *minus*, menor, i nosaltres som frares menors, framenors, i volem ser menors, no volem poder, renunciem al poder. A vegades ens han ofert ser rectors de parròquies, perquè en fa falta, i diem que no; en tot cas, que fiquin de rector a un altre i nosaltres ja l'ajudarem.